

Комунальний заклад Львівської обласної ради
«Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»
Кафедра практичної психології

**ПРОГРАМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ-
ЛОГОПЕДІВ, ВЧИТЕЛІВ-ДЕФЕКТОЛОГІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ТА ЛОГОПЕДІВ ЗАКЛАДІВ СИСТЕМИ
ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я**

**«Сучасні підходи до організації психолого-педагогічного діагностичного
обстеження мовлення дітей з особливими освітніми потребами»**

Програма підвищення кваліфікації розглянута і рекомендована
до затвердження на засіданні кафедри практичної психології
(протокол № 3 від 12.03.2021 р.)

Завідувач кафедри

І.О. Корнієнко

Програма підвищення кваліфікації затверджена науково-методичною радою
(протокол № 3 від 25.03.2021р)

Голова науково-методичної ради

П.К. Хобзей

Програма підвищення кваліфікації вчителів-логопедів, вчителів-дефектологів дошкільних, шкільних навчальних закладів, та логопедів закладів системи охорони здоров'я **«Сучасні підходи до організації психолого-педагогічного діагностичного обстеження мовлення дітей з особливими освітніми потребами »**

Розробники: викладач кафедри практичної психології Л. А. Маруніч, доцент кафедри практичної психології, кандидат біологічних наук, К. М. Глазунова.

Загальні відомості

Мета: науково-методичний супровід професійного розвитку вчителів-логопедів та дефектологів у їх роботі з дітьми з особливими освітніми потребами (ООП) в умовах спеціальних та загальноосвітніх закладів освіти з інклюзивною формою навчання відповідно до сучасних вимог та стандартів спеціальної освіти

Напрямок: забезпечення сучасних підходів до організації психолого-педагогічного діагностичного обстеження мовлення дітей з особливими освітніми потребами (ООП), зокрема:

1. Знання сучасних вимог, нових підходів до диференційної діагностики мовленнєвих порушень з урахуванням наукових даних про психолінгвістичну структуру мовленнєвої діяльності, її психологічні механізми.
2. Розуміння цілей, принципів та завдань диференційної діагностики та корекції мовлення дітей дошкільного та молодшого шкільного віку з особливими освітніми потребами..
3. Оволодіння сучасними ефективними формами, методами, засобами, та прийомами диференціальної діагностики мовлення у дітей із ООП..
4. Розуміння специфіки та ознайомлення із світовим досвідом обстеження мовленнєвого розвитку дітей раннього віку.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться/набуватимуться:

Загальні компетентності

слухач повинен знати:

- теоретичні основи та понятійний апарат курсу ;
- сучасні методики та підходи до диференціальної діагностики мовлення у дітей з особливими освітніми потребами
- сучасний стан вивчення , основні джерела та наукові публікації даного курсу;

Професійно-педагогічні компетентності

- бути обізнаним із новітніми науково обґрунтованими відомостями з дефектології, психолінгвістики, психології по даній тематиці.

- орієнтуватися в сучасних інноваційних методиках диференціальної діагностики мовленнєвих порушень.
- планувати та здійснювати первинну діагностику мовленнєвого розвитку дітей в залежності від нозології;
- вибирати спеціальні методики для обстеження мовлення дітей раннього, дошкільного, шкільного віку та аналізувати результати обстежень.
- здійснювати порівняльну характеристику мовленнєвих порушень у дітей з особливими освітніми потребами;
- розуміти та використовувати результати параклінічних методів обстеження;
- робити аналіз даних логопедичного обстеження та формулювати заключний висновок;

Комунікаційні

- взаємодіяти з представниками інших професійних груп, які здійснюють навчання, виховання та реабілітацію дітей з особливими освітніми потребами.
- брати участь у дискусії з певної наукової чи фахової проблеми, у різних формах наукової комунікації;

Місце надання освітньої послуги: Комунальний заклад Львівської обласної ради «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти», заклади освіти Львівської області.

Обсяг: 30 годин.

Форма підвищення кваліфікації: очна.

Опис спецкурсу

Категорія слухачів	Характеристика спецкурсу
Вчителі-логопеди вчителі-дефектологи дошкільних, шкільних навчальних закладів та логопеди закладів системи охорони здоров'я.	Лекцій: 12 годин Практичні заняття: 16 годин Семінарські заняття: 2 години

Очікувані результати :

У результаті вивчення курсу слухач:

1. Називає етапи розвитку мовлення дітей в нормі та психофізіологічні механізми мовлення.
2. Кваліфіковано проводить диференціальну діагностику мовленнєвих порушень в дітей з ООП з врахуванням сучасних вимог, методик та підходів;
3. Описує відмінності в порушеннях мовленнєвої системи в дітей з ООП різних нозологій;
4. Вибирає ефективні форми, методи та засоби, а також прийоми диференціальної діагностики мовленнєвих порушень;
5. Визначає труднощі, які можуть виникнути в дітей у процесі навчання та знаходить шляхи їх подолання.

Контроль за знаннями слухачів проводиться послідовно й систематично: під час виконання завдань на практичних заняттях, опитування за допомогою постановки дискусійних запитань, виконання самостійної роботи; на лекціях – експрес-контроль, що передбачає постановку конкретних питань з опрацьовуваної теми.

Оцінювання у вербальній формі проводиться на основі отриманої зворотної інформації від слухачів про результативність підвищення кваліфікації з можливістю внесення змін у методику роботи зі слухачами курсів.

Засоби навчання:

Інформаційно-методичні

1. Опорні конспекти
2. Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи.
3. Перелік основних термінів та понять зі спецкурсу.
4. Презентації
5. Відеозаписи корекційних занять.
6. Питання для самоконтролю.

Матеріально-технічні

Мультимедійна установка та комп'ютерна техніка для демонстрації презентаційного матеріалу та навчальних відео.

Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації:
сертифікат

I. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Організаційне заняття

Час за робочою навчальною програмою – 2 години

Тема 1. Реєстрація учасників. Ознайомлення з програмою модуля
(практичне, 1 година)

Тема 2. Формування очікувань учасників *(практичне, 1 година)*

Модуль 1 Освітня політика *Час за робочою навчальною програмою – 4 години (Л-4)*

Тема 1.1. "Реформування освіти в Україні. Нова українська школа. Програма розвитку освіти Львівщини" - 2 години.

Тема 1.2. "Атестація керівних кадрів та інших педагогічних працівників закладів освіти. Сертифікація".

Модуль 2 Сучасні підходи до організації психолого-педагогічного діагностичного обстеження мовлення дітей з особливими освітніми потребами *Час за робочою навчальною програмою – 4 години (Л-2, П-2)*

Тема 2.1. Сучасні підходи до організації психолого-педагогічного діагностичного обстеження мовлення дітей з особливими освітніми потребами *(лекція, 2 години)*

План лекційного заняття

Поняття про психолого- педагогічну діагностику. Критерії діагностики.

2.1.1. Диференційна діагностика: мета, різновиди та особливості застосування методу.

2.1.2. Організація діагностичного обстеження.

2.1.3. Поняття про модифікацію та адаптацію діагностичного матеріалу при роботі з дітьми з порушеннями психофізичного розвитку.

Тема 2.2. Диференційно значимі критерії діагностики *(практичне, 2 години)*

План практичного заняття

2.2.1. Підбір та адаптація діагностичного матеріалу для дітей з ООП різних нозологій.

2.2.2. Визначення диференційно значимих критеріїв діагностики на прикладі ментальних порушень у дітей та розладу аутичного спектру.

Модуль 3. Структура мовленнєвих порушень у дітей із ООП. Принципи аналізу мовленнєвих порушень.

Час за робочою навчальною програмою – 8 годин (Л-4, П-4)

Тема 3.2.1. Структура порушень мовленнєвого розвитку у дітей із ООП відповідно нозології (лекції, 4 години)

План лекційних занять

- 3.1.1. Складна структура порушення мовленнєвого розвитку у дітей з ООП.
- 3.1.2. Характеристика загального недорозвинення мовлення (ЗНМ) різного генезу.
- 3.1.3. Особливості порушень психофізіологічних механізмів та різних компонентів мовлення в дітей з різною нозологією
- 3.1.4. Вплив основного дефекту у дітей із ООП на формування мовленнєвої функціональної системи.
- 3.1.5. Значення комплексного всестороннього аналізу мовленнєвих порушень для розуміння структури дефекту і організації корекційної роботи.

Тема 3.2. Загальне недорозвинення мовлення у дітей з особливостями психофізичного розвитку (практичні, 4 години)

План практичних занять

- 3.2.1. Особливості засвоєння дітьми з ООП різних компонентів мовлення.

3.2.2. ЗНМ у дітей з порушенням інтелектуального та затримкою психічного розвитку.

3.2.3. Характеристика структурних компонентів мовленнєвої системи в дітей з порушенням інтелекту та затримкою психічного розвитку.

3.2.4. ЗНМ у дітей з сенсорними порушеннями.

3.2.5. Характеристика структурних компонентів мовленнєвої системи в дітей з вадами зору та вадами слуху. Особливості засвоєння дітьми категорій різних компонентів мовлення.

3.2.6. Обстеження і аналіз порушень в безмовленнєвих дітей.

Модуль 4. Диференційна діагностика мовленнєвих порушень Методики обстеження мовленнєвого розвитку дітей раннього віку.

Час за робочою навчальною програмою – 8 години (Л-4, П-4)

Тема 4.1. Сучасні вимоги до діагностики мовленнєвих порушень

План лекційних занять (4години)

4.1.1. Психолого-педагогічна та медико-педагогічна класифікації мовленнєвих порушень.

4.1.2 Симптоматика важких порушень мовлення.

4.1.3. Прийоми і методи обстеження дітей з дизартрією, алалією, заїкуватістю.

4.1.4. Диференціація ЗНМ та розладів аутичного спектру у дітей.

4.1.5. Диференціація ЗНМ і системного порушення мовлення в дітей з інтелектуальними порушеннями

Тема 4.2 Прийоми і методи обстеження дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку

План практичних занять (2години)

- 4.2.1.Обстеження дітей з загальним недорозвиненням мовлення.
Системність і поетапність обстеження.
- 4.2.2. Формулювання заключних висновків
- 4.3.3.Складання порівняльних симптоматичних таблиць.

Тема 4.3. Прийоми і методи обстеження дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку раннього віку.

План практичних занять (2години)

- 4.3.1.Нормативні показники мовленнєвого розвитку дітей раннього віку.
- 4.3.2. Важливість та особливості діагностики мовленнєвих порушень в ранньому віці. Огляд методик.

Модуль 5 Інструментальні клінічні та психофізіологічні методи обстеження.

Час за робочою навчальною програмою – 2 годин (С-2)

Тема 5.1. Використання результатів клінічних методів обстеження у роботі логопеда та дефектолога (2 години)

План семінарського заняття

- 5.1.1. Використання результатів клінічних методів обстеження у роботі логопеда та дефектолога.
- 5.1.2. Використання результатів психофізіологічних методів обстеження у роботі логопеда та дефектолога.

Вихідне діагностування, підведення підсумків (практичне , 2 години)

III. РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ

Назви тем	Кількість годин			
	Усього	Лекції	Прак-тичні	Семі-нарські
Організаційне заняття	2		2	
Тема 1. Реєстрація учасників. Ознайомлення з програмою модуля			1	
Тема 2. Формування очікувань учасників			1	
Модуль 1.Освітня політика	4			
Тема 1.1"Реформування освіти в Україні. Нова українська школа.		2		
Тема 1.2. "Атестація керівних кадрів та інших педагогічних працівників закладів освіти. Сертифікація".		2		
Модуль 2 Сучасні підходи до організації психолого-педагогічного діагностичного обстеження мовлення дітей з особливими освітніми потребами	4	2	2	
Тема 2.1 Сучасні підходи до організації психолого-педагогічного діагностичного обстеження мовлення дітей з особливими освітніми потребами		2		
Тема 2.2. Диференційно значимі критерії діагностики			2	
Модуль 3 Структура мовленнєвих порушень у дітей із ООП. Принципи аналізу мовленнєвих порушень.	8	4	4	

Тема 3.1 Структура мовленнєвих порушень у дітей із ООП.		4		
Тема 3.2. Загальне недорозвинення мовлення у дітей з особливостями психофізичного розвитку,			4	
Модуль 4. Диференційна діагностика мовленнєвих порушень Методики обстеження мовленнєвого розвитку дітей раннього віку.	8	4	4	
Тема 4.1 Сучасні вимоги до діагностики мовленнєвих порушень		4		
Тема 4.2. Прийоми і методи обстеження дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку			2	
Тема 4.3. Прийоми і методи обстеження дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку раннього віку			2	
Модуль 5 Інструментальні клінічні та психофізіологічні методи обстеження.	4		2	2
Тема 5.1. Використання результатів клінічних методів обстеження у роботі вчителя-логопеда та дефектолога				2
Вихідне діагностування, підведення підсумків			2	
всього годин:	30	14	14	2

Дистанційне навчання

Зміст модулів	Загальна к-сть годин	Методи навчання									Самостійна робота	Виконання завдань
		Онлайн-лекція	Практичне або лабораторне заняття	Тренінг	Демонстраційне заняття	Вступне заняття	Форум, чат - дискусія	Вебінар	Консультація	Вхідний та вихідний контроль		
Модуль 1. Сучасні підходи до організації психолого- педагогічного діагностичного обстеження мовлення дітей з особливими освітніми потребами	4	2	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0
1.1 Інтеграційно-мотиваційне заняття. Ознайомлення з програмою модуля та особливостями дистанційного навчання	2					1				1		

1.2. Сучасні підходи до організації психолого-педагогічного діагностичного обстеження мовлення дітей з особливими освітніми потребами	2	2										
Модуль 2. Освітня політика	4	4										
Тема 1.1"Реформування освіти в Україні. Нова українська школа.	2	2										
Тема 1.2. "Атестація керівних кадрів та інших педагогічних працівників закладів освіти. Сертифікація".	2	2										
Модуль 3. Структура мовленнєвих порушень у дітей із ООП. Принципи аналізу мовленнєвих порушень.	10	5	0	0	0	0	5	0	0	0	0	0
3.1 Структура мовленнєвих порушень у дітей із ООП.	4	2					2					
3.2 Загальне	4	2					2					

недорозвинення мовлення у дітей з особливостями психофізичного розвитку,												
32.3. Диференційно значимі критерії діагностики	2	1					1					
Модуль 4. . Диференційна діагностика мовленнєвих порушень. Обстеження мовленнєвого розвитку дітей раннього віку.	8	2	0	0	0	0	6	0	0	0	0	0
4.1. Сучасні вимоги до діагностики мовленнєвих порушень	4	2					2					
4.2 Прийоми і методи обстеження дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку	2						2					
4.3 Прийоми і методи обстеження дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку	2						2					

раннього віку												
Модуль 5 Інструментальні клінічні та психофізіологічні методи обстеження.	4	0	0	0	0	0	3	0	0	1	0	0
Тема 5.1. Використання результатів клінічних методів обстеження у роботі вчителя-логопеда та дефектолога	2						2					
Вихідне діагностування. Підведення підсумків	2						1			1		
	30	13	0	0	0	0	15	0	0	2		
			30									

Список літератури:

1. Виготський Л.С. Собрание починений: в бт.-М., 1982.
2. Виготський Л.С. Психологія розвитку ребенка.- М.: Эксмо, 2006.
3. Гвоздев А. «Вопрос изучения детской речи» (1961) М.
4. Синьов В.М., Коберник Г.М. Основи дефектології. К.: "Вища школа", 1994. - 142 с.
5. Сорокин В.М. Специальная психология. С-Пб.: "Речь", 2003. - 213 с.
6. Дефектология. Словарь справочник (под ред. Б.П.Пузанова). М.: «Сфера», 2005. – 198
7. Кабашнюк В. О. Психофізіологія: навчальний посібник / В. О. Кабашнюк, В. К. Гаврилькевич – Львів: Новий Світ-2000, 2006. – 200 с.
8. Логопедія: підручник за ред. М.К. Шеремет.-Київ, 2010
9. Луценко О.Л. Психофізіологія: прикладні аспекти: навчально-методичний посібник. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 55 с.
10. Синьов В.М., Матвеева М.П., Хохліна О.П. Психологія розумово відсталої дитини. К.: "Знання", 2008. - 360 с.
11. . Стребелева Е. А. Коррекционно-воспитательная работа с детьми раннего возраста, имеющими нарушения в развитии [Текст] / Е. А. Стребелева // Дефектология – 1996. – № 4.
12. Филичева Т.Б. Состояние лексико-грамматических средств языка у детей с IV уровнем речевого развития / Т.Б. Филичева // Современная логопедия: теория, практика, перспективы: материалы международной научно-практической конференции. — М., 2002. - С. 141 - 143.
13. .Фотекова Т.А. Диагностика речевых нарушений школьников с использованием нейропсихологических методов : пособие для логопедов и психологов / Т.А. Фотекова, Т.В. Ахутина. – М. : АРКТИ, 2002. – 136 с.
14. Основы логопедической работы с детьми/Под ред. Г.В. Чиркиной.- М.,Аркти. 2002.
15. Соботович Є.Ф. Критерії оцінювання мовленнєвого розвитку дитини (у його лексичній ланці) на різних вікових етапах. Нормативні показники

мовленнєвого розвитку (у його граматичній ланці) дитини дошкільного віку/Дефектологія.-2003.-№2 .

16. Соботович Є.Ф. Нормативні показники мовленнєвого розвитку (у його фонетико-фонематичній ланці) дітей дошкільного віку/ Дефектологія.- 2002.-№ 3.
17. Филичева Т.Б., Чевелева Н.А., Чиркина Г.В. Основы логопедии.- М., Просвещение 2002.
18. Peniston E.G. Neurofeedback in the treatment of addictive disorders / E. G. Peniston, P. J. Kulkosky // in: Introduction to quantitative EEG and Neurofeedback. Eds.: Evans J.R. & Abarbanel A., 1999, Academic Press. – P. 157—179.